

لله وزارتى خوڤندنى باآ و توڤڤينهوهى زانستى

لله زانكوڤى سه لاهه ددين - هه ولىر

لله كوڤلىڤى كارگىرى و ئابوورى

لله بهشى ئابوورى

شيكردنهوهى رهوتى بهنكه نههلييهكان بو قهرزپيدان

به پرؤژه سهوزهكان له شارى هه ولىر

(للكوڤلينهوهيهكى پراكتيكييه بو سالى 2024)

للكوڤلينهوهيهكه پيشكەش به نهجومهنى بهشى ئابوورى دهكرىت، وهك بهشيك له پيداويستيهكانى به

دهستهينانى بروانامهى بهكالؤريوس له زانستى ئابووريدا

له لاپهه:

اسمر بختيار فخرالدين

ئيلاف مزفهر ئيسماعيل

حهليمه دهام سردار

به سهرپهرشتى:

پ.د سهردار عوسمان باداوهمى

هه ولىر-2024

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

□ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

پیشکشہ بہ □

□ ★ بہ دایک و باوکی بہریزمان

□ کہ ہہردہم پالپشت و رینشاندرمان

تویژہران

سوڤاس و پيژانين

سه ره تا سوڤاس و ستايش بو خوداي بائا دهست كه بواري پيدايين تويژينه وه كه مان نه نجام بدهين نه دوا سائي كوششي خويند نمان. ههروهها سوڤاسي ماموستاي سه رپه رشتي ارمان (پ.د. سردار باداوهيي) ده كه يين ، كه هه ردهم هاوكار و ريئيشانده رمان بووه، به هه مان شيوه نابي كوشش و ماندوو بووني ماموستاياني به شي نابووري نه ياد بكه يين به تاييه تي (پ.ي.د. لوقمان عوسمان) و (پ.ي.د. ناصح هاشم) و (پ.د. ته ها) كه هه ردهم هاوكاري قوتابيانن.

□

□

□

□

□

تويژه ران

□

ناومرۆك

لاپهړه	بابهت
i	ئاپهتی قورئانی پیروز
ii	پیشکش کردن
iii	سوپاس و پیزانین
iv	ناومرۆك
v	لیستی خشتهکان
v	لیستی شیوه بهیانیهکان
1	مهنهجی توئیزینهوه
3	بهشی یهکهه: چوارچیوهی چهمی ئابووری سهوز
4	باسی یهکهه: چهمی ئابووری سهوز و سهرههئدانی
5	باسی دووهه: ئامانجهکانی ئابووری سهوز و پیوهدهکانی
8	باسی سنییهه: پارهپیدان و بهنکی سهوز
11	بهشی دووهه : پیوانهکردنی قهرز پیدانی ئابووری سهوز لهلایهن بهنکه ئههلییهکانی شاری ههولیر
12	باسی یهکهه: خهسلهته دیمۆگرافی و ئابوورییهکانی کارمهئدانی بهنکه ئههلییهکانی شاری ههولیر
18	باسی دووهه: پیوانهکردنی قهرزپیدان به پرۆژهکانی ئابووری سهوز له شاری ههولیر
21	دهرئهنجام و پیشنیار
23	سهرچاوهکان

لیستی خشتهگان

لاپه ره	ناونیشان	ژ
12	تاقیکردنه وهی نهلفا کرونباخ بۆ پیوانه کردنی متمانه پیکراوی پرسیار نامه که	1
13	دابەشبوونی دووبارەبوو وهی به پیی رهگهز	2
14	دابەشبوونی دووبارەبوو وهی جۆره تهمه نییه گان	3
15	دابەشکردنی دووبارەبوو وهی جۆره گانی ناستی خویندن	4
16	دابەشکردنی دووبارەبوو وهی جۆره گانی پسپۆری ورد	5
17	دابەشکردنی دووبارەبوو وهی جۆره گانی سالی نهزمون	6
18	پری ناسته گانی قهرزی کورتخایهن	7
19	پیوانه کردنی ناستی قهرزی مامناوند	8
20	پیوانه کردنی ناستی قهرزی مامناوند	9

لیستی شیوه به یانییه گان

لاپه ره	ناونیشان	ژ
13	جۆری رهگهز	1
14	هینکار ییه گانی رونا کردنه وهی بۆ دابەشبوونی تهمن	2
15	هینکار ییه گانی رونا کردنه وهی بۆ ناسته گانی خویندن	3
16	هینکار ییه گانی رونا کردنه وهی بۆ پسپۆری ورد	4
17	هینکار ییه گانی رونا کردنه وهی بۆ سالانی نهزمون	5

مەنھەجى تويژىنەوہ

گرنگى تويژىنەوہ :

گرنگى تويژىنەوہكە نيشك خستنه سەر رەوتەكانى بانكە ئەھلىيەكانەوہ دىت بۆ دابىنکردنى دارايى بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير بۆ سالى 2023، بەمەبەستى سودمەندبوون لئيان بۆ زيادکردنى پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير لە ئايندەدا.

گىروگرفتى تويژىنەوہ: گىروگرفتى تويژىنەوہلەم پرسیارانەى خوار مەودايە:-

- 1- نامادەبى بانكە ئەھلىيەكان لە دابىنکردنى دارايى پروژەى سەوزايى لە پارىزگاي ھەولئير چىيە؟
- 2- جياوازي نىوان بانكە ناوخويەكان و بانكە بيانىيەكان لە دابىنکردنى دارايى بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير چىيە؟
- 3- جياوازي نىوان بانكە بازارگانىيەكان و بانكە ئىسلامىيەكان لە دابىنکردنى دارايى پروژە سەوزەكانى ھەولئير چىيە؟

نامانجى تويژىنەوہ : نامانجى تويژىنەوہكە برىتییە لە:-

- 1- ديارىکردنى تايبەتمەندىيە ديمۆگرافى و ئابورىيەكانى بانكە ئەھلىيەكان لە پارىزگاي ھەولئير.
- 2- ديارىکردنى رەوتى بانكە ئەھلىيەكان لە دابىنکردنى دارايى بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير.

گرىمانەكانى تويژىنەوہ: تويژىنەوہكە لەسەر بنەماى ئەم گرىمانانەى خوار مەودەبىت:-

- 1- گرىمانەى سەرەكى يەكەم: توانايەكى سنووردار ھەيە بۆ بانكە ئەھلىيەكان بۆ پىدائى قەرز بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير.
- 2- گرىمانەى سەرەكى دووم: بانكە بيانىيەكان باشتەرن لە بانكە ناوخويەكان لە دابىنکردنى دارايى بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير.
- 3- گرىمانەى سەرەكى سىيەم: بانكە ئىسلامىيەكان لە بانكە بازارگانىيە تەقلیدیيەكان باشتەرن لە دابىنکردنى دارايى بۆ پروژە سەوزەكان لە پارىزگاي ھەولئير.

مەنھەجى تويژىنەوہ:

تویژینهوه که پشت به مهنه جی نیستقرائی دهبهستیت بو ئه و بابه تهی که له ژیر لیکولینهوه دایه له ریگی بزار دهیک له بانکه ئه هلیه کان له پاریزگی ههولیر، پاشان ئه و ئه نجامانه دهستنیشان دهکات که گهیشتو و نه ته دهست به به کار هینانی کۆمه لیک ئه زمونی ئاماری پویست بو تویژینهوه که.

چارچیهی تویژینهوه: تویژینهوه که ئه مانه ی خوار هوه له خۆ ده گریت:-

- 1- چوارچیهی بابه تی: دارایی سهوز، بانکه ئه هلیه کان.
- 2- چوارچیهی مرویی: نمونه یک له بهر یوه بهر و بهر پرسی به شه کان له بانکه ئه هلیه کان.
- 3- چوارچیهی شوین: بریتیه له بانکه ئه هلیه کان - پاریزگی ههولیر.
- 4- چوارچیهی کات: سالی 2023 ده گریتهوه.

بزار دهی تویژینهوه:

نونه ی تویژینهوه که بهر یوه بهر و بهر پرسی به شه کان له (10) بانکی ئه هلی له پاریزگی ههولیر له خۆ ده گریت، بویه بزار دهیک ساده ی هه ره مکی به کار هینرا، و ژماره ی پر سیار نامه کان دابه شکراو (20) ده بیته که وه لامده ره وه کان فور میکیان وه رگرتوه.

پیکهاته ی تویژینهوه :

ئهم تویژینهوه یه له دوو بهش پیکدیت، بهشی یه کهم ئماژه به لایه نی تیوری ئابووری سهوز دهکات، ئهم به شهش بو دوو باس دابهش کراوه، باسی یه کهم ئماژه به چه مکی ئابووری سهوز و سه ره لانی دهکات، به لام باسی دووهم ئماژه به ئامانجه کان ئابووری سهوز و پیه ره مکی دهکات، هه رچی به شی دووهمه ئماژه کردن به پیه وانه کردنی قهرز پیدانی ئابووری سهوز له لایه ن بانکه ئه هلیه کان شاری ههولیر، ئهمهش بو دوو باس دابهش ده بیته، باسی یه کهم ئماژه به خه سلته دیموگرافی و ئابووریه کان کار مه ندانی بانکه ئه هلیه کان شاری ههولیر دهکات، سه بارهت به باسی دووهم ئماژه به پیه وانه کردنی قهرز پیدانی پرۆژه کان ئابووری سهوز له شاری ههولیر، له کۆتاییدا تویژینهوه که گهیشتوته کۆمه لیک ده ره ئه نجام و پیه نیار.

به شی یه کهم

چهمکی پاره پیندان و بهنکی سهوز

باسی یهکهم

چهمکی ئابووری سهوز و سه رهه لاندانی

ئابووری سهوز بو ئهوه دانراوه که ئهو زیانانهی ئابووری قاوهیی تووشی بووه، ههلبوه شینیتیهوه. ئابووری سهوز ههولدهدات خوشگوزهرانی ئابووری و ژینگهیی و کومه لایهتی بیاریزیت و پیشبخت و بهرهمی گشتی ناوخویی زیاد بکات و بهشداری بکات له کهمکردنهوهی ههژاری. نهتهوه یهکگرتووهکان به کورتی ئابووری سهوز بهو شیوهیه پیناسه دهکات که بهلینی مۆدیلکی نویی گهشهی ئابووری ههیه که دۆستانه بیت لهگهڵ ئیکۆسیسته مهکانی زهوی و ههروهها دهتوانیت بهشداری بکات له کهمکردنهوهی ههژاری. ئهم ئابوورییه چهندین شیوازی جوراوجۆری ههیه بو بهرزکردنهوهی کارایی و نههیشتنی پیسبوون و ریسایکلکردنی پاشماوه. بو چوونه ناو وردهکاریهکان پشت بهمانهیی خوارهوه دهبهستین:

(1-1-1): چهمکی ئابووری سهوز:

1- ئابووری سهوز: له لایهن بهرنامهی ژینگهیی نهتهوه یهکگرتووهکانهوه (GEI) پیناسه کراوه: بریتیه له ئابووری که ههول دهدات خوشگوزهرانی مرۆف و دادپهروهی کومه لایهتی باشتر بکات

2- ئابووری سهوز: بریتیه له سیستمی چالاکیهی ئابوورییهکانی پهیههست به بهرهمهینان و دابهشکردن بهکارهینان و ئالوگۆری کال و خزمهتگوزارییهکان که دهبیته هۆی باشتربوونی تهندهروستی مرۆف له درێژخایهندا، له ههمان کاتدا نهوهکانی داهاوتو بهرهوروی مهترسییه ژینگهیییهکان دهبنهوه

3 ئابووری سهوز: ئابوورییهکه که دهردانی کاربۆنی کهمی ههیه، لهگهڵ

سهرچاوهکان به شیوهیهکی کارا بهکاربهینن و نایهکسانی کومه لایهتی کهم بکه نهوه.

4. ئابووری سهوز مۆدیلکی نویی گهشهسهندنای ئابوورییه، که

له سهر بنهمای زانیاری ئابووری ژینگهیی دامهزراوه که ئامانجی چاره سهرکردنی پهیهههندییه هاوبهشهکانه له نیوان ئابووری مرۆف و ئیکۆسیستهمی سروشتی، و کاریگهرییه نه رینیهکانی چالاکیهکان مرۆفایهتی له سهر گۆرانی کهشوههوا و گهرمیوونی جیهان. لهمانهیی سهروه دهتوانین بلین ئابووری سهوز چهندین چهمکی ههیه لهوانه: (الفقی، 2014، 5)

1. باشترکردنی خوشگوزهرانی مرۆف و دادپهروهی کومه لایهتی.

2. چالاکای ئابووری خاوین (بهرهمهینان، دابهشکردن، بهکاربردن، ئالوگۆرکردن).

3. دیاریکردنی مهترسییه ژینگهیییهکان بو نهوهکانی داهاوتو.

4. نابورییهک که دمردانی کاربونی کم و بهکارهینانی کارا له سهرچاوه نابورییهکان توانست.

5. مؤدیلکی نویی گهشهسهندنی نابوری.

بهم شیوهیه روونه که نابوری سموز به واتای: (مؤدیلکی نویی گهشهسهندنی نابوری، خمی چالاکیه نابورییه پاکهکان، بهرهمهینان، دابهشکردن، بهکاربردن، ئالوگورکردن، له ههمان کاتدا مهترسییهکانی ژینگه بۆ نهوهکانی داهاتوو ئاشکرا دهکات)

(1-1-2): سهرههاندانی نابوری سموز:

زاراوهی نابوری سموز بۆ یهکههمجار له راپورتیکی سالی ۱۹۸۹ دا هاته ئاراوه و کونفرانسی ریو دی جانیرۆ له سالی ۱۹۹۲ له بهرازیل بهریومهچوو. حکومهتهکان جارنامهی ریویان بۆ ژینگه و گهشهپیدان دهرکرد و جهختیان لهوه کردهوه که پنیوسته و لاتان پیکهوه هاوکاری بکن بۆ پیشخستنی دامهزراندنی سیستمیکی نابوری نیودهولتهی پالپشت و کراوه که ببینه هوی گهشهسهندنی نابوری و گهشهسهندنی بهردهوام له ههموو و لاتانی جیهان، به مهبهستی باشتر چارمهسکردنی کیشهکانی تیکچوونی ژینگه، ههروهها لهگهڵ دهرکردنی توژیینهوهی نابوری، بۆ یهکههمجار پیشکدهشکردنی چهمی نابوری سموزیان پیشکدهش کردیهکه میان هیلکاریهکی وردی نابوری سموز (Blueprint for a Green Economy)، و دووه میان نابوری سموزه (The Green Economy)، که پهپهندی نیوان ژینگه و نابوری له چوارچیهیهکی فراوانتردا دهگریتهوه، ههروهها جهختی لهسهر گرنگی پهپهندی نیوان مروّف و جیهانی سروشتی. له سالی 2008 جیهان شایهتی قهیرانیکی دارایی بوو که گهیشتن به نامانجهکانی گهشهپیدان لاواز بوو. و گهشهپیدانی بهردهوام. دواي ئهم قهیرانه زۆریک له حکومهتهکان دهستیان کرد به سهرلهنوئ سهرکردنهوهی مؤدیل و چهکه تهقلیدییه نابورییهکان که پهپهندییان به گهشهسهندنی نابورییهوه ههیه. له ههمان چوارچیهدا چهکهکه نابوری سموز دهستی به دهرکهوتن کردهوه و ژمارهیهک و لات دهستپیشخهرییان کرد بۆ پهسهندکردنی هاندانهکانی باج به مهبهستی رووبهروبوونهوهی قهیرانی دارایی ئهم چهکه داهینه هانی و لاتانی داوه که بهشیک له پاکچه یهکگرتوهکانی هاندانهکانی باج که وهریانگرتوه لهسهر وهبرهینانهکان که باز دانیک دهستپیدهکات بۆ بوژانهوهی نابوری له ئیستادا زۆریک له و لاتان ئارموزوی پیشخستنی گواستنهوه بۆ نابورییهکی سموز دهکن. له سالی 2010 کۆگهی گشتی نهتهوه یهکگرتوهکان ریکهوتن لهسهر نهوهی که نابوری سموز له چوارچیهی گهشهسهندنی بهردهوام و نههیشتنی ههژاریدایه، نههش بووه هوی گرنگیدانیکی زۆری نیودهولتهی بۆ نابوری سموز و چهکه پهپهندیار هکان و بلاوکردنهوهی چهندین راپورت و ئهدهبیاتی دیکه به نامانج سهبارت به چهمی نابوری سموز، یهکیک بوو له راپورته سهرمهکیهکان (برنامج الامم المتحده للبناء، 2011، 302)

باسی دووهم

ئامانجهکانی ئابووری سهوز و پیوه رهکانی

(1-2-1): ئامانجهکانی ئابووری سهوز:

ئامانجهکانی ئابووری سهوز دهتوانریت له ریگهی ئەم خالانهی خوارهوه بخریتته لیستی
ئامانجهکانی: (الموسوي, کاظم, 77, 2014)

1. رهخساندنی ههلی کار و کهمکردنهوهی ههژاری.
2. گهیشتن به گهشهی هاوسهنگ به پاراستنی سامانه سروشتیهکان ئاستی کهمی پیسبون.
3. دابینکردنی ئاسایشی خوراک و گۆرینی شیوازی بهکارهینانی خیزان.
4. کۆنترۆلکردنی ریژهی گهشهی دانیشتون.
5. پلاندانانی شارستانی بهردهوام.
6. گهیشتن به ئاسایش و ئارامی.
7. دابینکردنی تهندروستی جهستهیی و دهروونی.
8. زیادکردنی بهشداریی ریکخراوهکانی کۆمهلهگهی مهدهنی.

(2-2-1): توخمه سهرهکییهکانی ئابووری سهوز: ئابووری سهوز له توخمانهی خوارهوه

پیکدیت: (منظمة الاغذية والزراعة الامم المتحدة, 4, 2010)

- 1- دروستکردن و بهکارهینانی وزهی نوپووهوه: ئاماژهیه بۆ ههر سهرچاوهیهکی وزهی بهکارهینراو و نوپووهوه که ئامانجی جیگرتنهوهی سهرچاوهی سووتهمهنی بهردینی بێت و دهردانی گازی گهرمخانهیی.
- 2- کارایی وزه: ههولدهدات پشت به ئامرازه تهکنیکی کاراتر بیهستیت و وزه بهکاردههینیت کهمتر بۆ پیشکهشکردنی ههمان ئاستی خزمهتگوزاری وزه.
- 3- کهمکردنهوهی پاشماوه سهیری خۆپاراستن، کهمکردنهوه، دووباره بهکارهینانهوه، لادان و فریدانی پاشماوه بۆ دنیابوون لهوهی که کهرستهکان بهکاردههینرین و بهرهم دههینرین پاشماوه له چوارچیهی دووباره دروستبوونهوه و توانای ههنگرتنی ههسارهکهدا.

4- پاراستن و بهکار هینانی بهردهوامی سەرچاوه سروشتیهکانی وهک ئاوی شیرین، دارستان، خاک، بهردی مهرجانی و خزمهتگوزارییهکانی ئیکۆسیستم.

5- دروستکردنی ههلی کار دۆستی ژینگه: نوینهرایهتی دهکریت به ههلی کاریکی شایسته که کری دابین دهکات بارودۆخی کارکردنی گونجاو و سهلامهت و مافی کریکاران.

(1-2-3): پیکهاتهکانی ئابووری سهوز: ئابووری سهوز له پیکهاتانه پیکدیت:

1. تیچوون: تیکهلهکردنی تیکچوونی ژینگه له تیچووی کالآ و خزمهتگوزارییهکان، لهگهله گهرهنتی کۆمهلایهتی بۆ ههزاران.

2. پاشماوه: دیزاینی بهرهمهینان بۆ دووباره بهکارهینانهوهی ههموو پاشماوهکانی پیش و دواي بهکارهینان وهکو ئامرازی پیشهسازی یان بایۆلۆژی.

3 نهخلاقى بهردهوام: پیشخستنی ئهوکولتورانهی که پاراستنی ژینگه دهناسن و بهرهمهینان دهبن کولتوری بهکاربهران و بهرهمهینهرانی ژینگهیهکی بهردهوام.

4. باجی سهوز: باج لهسهر سهرچاوهکان و بهکارهینانی خهرجیهکان لهبری ئهوه داهاات.

5. تهنروستی ژینگه: دروستکردنی پيوهرهکانی بهها که سروشت دهپاریزن.

(1-2-4): پيوهرهکانی ئابووری سهوزی جیهانی: پيوهرهکانی ئابووری سهوزی جیهانی لهمانهی خواروه پیکدین:

1- سهرکردایهتی و گۆرانی کهشوههوا سهرکردایهتی سیاسی رۆلئیکی چارهنووسساز و گرنگی ههیه له بهناوبانگکردنی چهمکی ئابووری سهوز و گهشهی سهوز، بهتاییهتی سهروکی دهولەتان، ههروهها ئامرازهکانی سیاسهتی دارایی، که ئاماژهن بۆ بازاری جیهانی که ولاتهکهیان جدییه له بهرهمهینکردنی وهبههینانی سهوز و گهشهپیدانی پیشهسازی سهوز.

2. سیکتیره کاراکان: بیناسازی و گواستنوه و وزه بنهمای ئاسۆی ئابووری سهوزن بۆ زۆربهی ولاتان بهتاییهت ولاتانی پیشکهوتوو. به ههنگاونان بۆ بهکارهینانی کاراتر له سهرچاوهکان له کهرته ئابوورییهکان.

3. بازار و وهبههینان: گواستنوه بۆ ئابووری سهوز پيوستی به وهبههینان دهبیت له کهرته گشتی و تاییهته بهرچاوهکان، ههروهها پابهنبوونی سهرکرده نیشتمانییهکان بۆ بههینکردن و تیکهلهی هاندانهکانی سیاسهتی دارایی بۆ خیراکردنی گهشهی سهوز.

(3-3-1): سه‌چاوه‌ی دارایی سه‌وز:

ده‌توانریت باس له سی سه‌چاوه‌ی دارایی سه‌وز بکرتیت: (صالح، ۲۰۲۲، ۱۴-۱۵) ۱ -

1- بانکه بازرگانیه‌کان و دامه‌زراوه داراییه‌کان که قهرز به‌رو پروژه سه‌وزه‌کان ئاراسته ده‌کن، به له‌به‌چاوغرتتی مه‌ترسییه‌کانی قهرزی کریار، له‌کاتی دانانی نرخ‌ی سوود، و بیناسازی... ته‌رخانکردن و حیسابکردنی مه‌ترسییه‌کانی موکل

2- دابینکردنی به‌نامه‌کان له‌لایهن بانکی ناوه‌ندییه‌وه به‌ریژه‌ی سوود و مه‌رجه‌کانی پشتگیریکردنی پروژه‌کان هاوریی ژینگه.

3- کوکردنه‌وه‌ی پاره‌دارکردنی پیویست بو پشتگیریکردنی به‌ره‌مه سه‌وزه‌کان له‌ریگه‌ی دامه‌زراوه داراییه‌کانی نیوده‌وله‌تی.

(3-3-4): ره‌هه‌نده‌کانی دارایی سه‌وز:

ره‌هه‌نده‌کانی دارایی سه‌وز دابه‌ش ده‌کرین به‌سه‌ر (الفتلاوی، ۲۰۲۲، ۱۸۴)

۱- دارایی کورتخایهن واته ئه‌و سندوقانه‌ی که ماوه‌ی به‌کاره‌ینانین له‌سالیکی زیاتر نییه، وه‌ک ئه‌و به‌ره پاره نه‌ختینه‌یه‌ی که بو پیدانی حه‌قه‌ده‌ستی کریکاران و کرینی... شتومه‌کی پیویست بو ته‌واوکردنی پرۆسه‌ی به‌ره‌مه‌هینان، که له‌داهاتی هه‌مان خولی به‌ره‌مه‌هینانه‌وه ده‌دریت، به‌واتایه‌کی تر، ئه‌و پاره‌یه که ری‌کخراوه‌که له‌که‌سانی دیکه به‌ده‌ستی ده‌هینتیت و پابه‌نده به‌گه‌رانه‌وه‌ی له‌ماوه‌ی به‌زوری له‌سالیکی زیاتر نه‌هینت، و ئه‌وه‌ش پاره ئاراسته‌ی چالاکیی ئیستغلالکردن ده‌کرتیت. ئایا مانا ده‌گه‌یه‌نی چالاکییه‌کانی ئیستغلالکردن بریتین له‌هه‌موو ئه‌و ئوپه‌راسیۆنانه‌ی که ری‌کخراوه‌که له‌ماوه‌یه‌کی کورتدا ئه‌نجامی ده‌دن، که به‌زوری له‌سالیکی تیناپه‌ریت، یه‌کینک له‌تایه‌تمه‌ندییه‌کانی ئه‌م چالاکییانه ئه‌وه‌یه که به‌به‌رده‌وامی له‌ماوه‌ی ئه‌و ماوه‌یه‌دا دووباره ده‌بنه‌وه. پرۆسه‌ی به‌ره‌مه‌هینان.

2- دارایی مامناوه‌ند: ئه‌مه‌ش بریتیه له‌پاره‌دارکردن که ئاراسته ده‌کرتیت بو دابینکردنی دارایی به‌شی هه‌میشه‌یی وه‌به‌ره‌هینانه‌کانی دامه‌زراوه‌که له‌سه‌رمایه‌ی کارکردن، زیادکردن بو سه‌روه‌ت و سامانه نه‌گۆره‌کانی، یان ئه‌و پرۆژانه‌ی که له‌ژیر جیه‌جیه‌کردندان که بو ماوه‌ی چه‌ند سالیکی درێژده‌بنه‌وه، به‌و پنییه‌ی ماوه‌ی ماوه‌که‌ی له‌سالیکه‌وه بو ۵ سال ده‌گۆرتیت بو دابینکردنی دارایی بو پرۆژه‌که وه‌ک پروومالکردن، پاره‌دارکردنی مامناوه‌ند. پاره‌دارکردنی سه‌روه‌ت و سامانه نه‌گۆره‌کان یان پاره‌دارکردنی ئه‌و پرۆژانه‌ی که له‌ژیر جیه‌جیه‌کردندان که ژماره‌یه‌ک سال ده‌خایه‌نیت.

3- دارایی درێژخایهن: بریتیه له‌پاره‌دارکردن که زیاتر له‌پنج سال درێژده‌بنه‌وه، به‌و پنییه‌ی ئاراسته‌ی پاره‌دارکردنی کاره‌کانی وه‌به‌ره‌هینانی درێژخایهن ده‌کرتیت، که ئه‌و کارانه‌ن که له‌لایهن دامه‌زراوه‌که‌وه بو ماوه‌یه‌کی درێژ ئه‌نجام ده‌درین به‌ئامانجی به‌ده‌سته‌هینانی ئامرازه‌کانی به‌ره‌مه‌هینان، راسته‌قینه ئیستیت،

زهوى، يان بېنا، و له داواكارى بۇ ئهو پارميهى كه پيوستن بۇ بهدهستهينانى ئاميرى بهرهمهينان به گهرانهوى دريژخاين ههروهها ئاراستهى پروژهكانى بهرهمهينانى زياتر له پېنج سآله دهكرىت.

(1-3-5) چهكى بانكى سهوز:

1- بانكى سهوز: پىي دهوترىت بانكى ئهخلاقى يان كومهلايهتى يان بانكى سهوز بانكىكه لهرووى دراوهوه هاوشيوهى بانكى ئاساىي، بهلام هوكاره كومهلايهتى و ژينگهيهكان لهبهرچاودهگرىت و هانى ئهو كارانه دهداث كه دهردانى كاربون كهه دهكهنهوه. (عبدالرؤوف، 48، 2019).

2- بانكه سهوزهكان: برىتين له دامهزراوه داراييهكان كه پارهى گشتى بهكاردههينن بۇ دابىنكردى دارايى وزهى پاك. ئهوان دامهزراوهى دارايى گشتى يان نيمچه گشتىن كه پآلپشتى دارايى كهه تىچووى دريژخاين بۇ پروژهكانى وزهى پاك و كهه كاربون پيشكesh دهكهن به سوودوهرگرتن له دارايى گشتى و به بهكارهينانى ميكانىزمى دارايى جوراوجور بۇ راكيشانى وهبهرهينانى تاييهت، بهجورىك كه ههر دولارىك له... دارايى گشتى پشتگيرى له چههد دولارىك له دارايى گشتى دهكات. وهبهرهينانى تاييهت (حدادو، 2021، 58)

بەشی دووهم

**پێوانەکردنی قەرزپێدانی ئابووری سەوز لە لایەن بەنکە
ئەھلییەکانی شاری ھەولێر**

باسی یه‌کهم

خه‌سله‌ته دیموگرافی و ئابوورییه‌کانی کارمه‌ندانی به‌نکه نه‌هلییه‌کانی شاری هه‌ولیر

ئهم توژیینه‌وه‌یه باس له شیکاری ئاماری بانکه‌کان دهکات له شاری هه‌ولیر بو سالی 2024 که بری (10) بانک بوو له ریگهی به‌نامه‌ی ئاماری ئاماده‌کراوه‌وه (SPSS Version 27).

(1-1-2): تاقیکردنه‌وه‌ی سه‌لماندنی وردیینی ناوخویی:

یه‌کیک له توخمه بنه‌ره‌تییه‌کان بو ره‌وایه‌تی پشت به‌ستن به ئهنجایی پرسیارنامه‌که بریتییه له تاقیکردنه‌وه‌ی له رووی ریژه‌ی متمانه‌پیکراوییه‌وه، ئهمه‌ش واته سه‌قامگیری پیوره‌که و دژایه‌تی نه‌کردنی خوی (یه‌کده‌نگی وه‌لامه‌کانی وه‌لامده‌روه‌کان و به‌کارنه‌هینانی هه‌ره‌مه‌کی له هه‌لبژاردنی وه‌لامه‌که)، واته هه‌مان ئهنجام ده‌دات ئه‌گه‌ر دووباره به‌کاربه‌ینریتته‌وه بو هه‌مان نمونه. له‌سه‌ر ئهم بنه‌مایه، ریژه‌ی ئه‌لفا کرونباخ به‌کارهات (Cronbach's Alfa) که به‌هاکانی نیوان سفر و یه‌ک وه‌رده‌گریت، ئه‌گه‌ر یه‌کده‌نگی له وه‌لامی بابه‌ته‌کانی پرسیارنامه‌که‌دا نه‌بییت، به‌های ریژه‌که یه‌کسان ده‌بییت به سفر یان که‌متر له (0.60) به پیچه‌وانه‌وه ئه‌گه‌ر سه‌قامگیری ته‌واو هه‌بییت، به‌های ریژه‌که یه‌کسان ده‌بییت به یه‌ک به‌گشتی سه‌قامگیری هه‌یه ئه‌گه‌ر به‌های ریژه‌که زیاتر بوو له (0.60). خشته‌ی (1) به‌هاکانی ریژه‌کانی ئه‌لفا کرونباخ بو هه‌ر گۆراویک و ره‌هه‌ندیک به تاک و بو پیوره‌که به‌گشتی نیشان ده‌دات.

خشته‌ی (1): تاقیکردنه‌وه‌ی ئه‌لفا کرونباخ بو پیوانه‌کردنی متمانه‌پیکراوی پرسیارنامه‌که

په‌ره‌گرافه‌کانی فورمه‌که	مامه‌له‌ی ئه‌لفا کرونباخ	ژماره‌ی په‌ره‌گرافه‌کان
a	0.628	6
b	0.639	6
c	0.689	6
هه‌موو گۆراوه‌کانی پرسیارنامه‌که	0.773	6

خشته‌ی (1) ئه‌وه نیشان ده‌دات که ریژه‌ی متمانه‌پیکراوی کرونباخ ئه‌لفا بو هه‌موو گۆراوه‌کانی پرسیارنامه بو ئامرازی پیوانه‌کردن پله‌یه‌کی زۆر به‌رزوی متمانه‌پیکراوی هه‌یه چونکه زیاتره یان یه‌کسان بووه به 62.8%، ئامازه به‌وه ده‌کات که که‌مترین سنووری قبول‌کراو بو پیوانه‌کردن زیاتره له 60%، و به‌م شیوه‌یه یه‌کده‌نگی ناوخویی هه‌یه بو گۆراوه‌کانی پرسیارنامه. هه‌روه‌ها یه‌کده‌نگی ناوخویی هه‌یه بو پرسیارنامه‌که به‌گشتی، ریژه‌ی متمانه‌پیکراوی ئه‌لفا کرونباخ گه‌یشته 77.3%.

(2-1-2): خەسلەتە دیمۆگرافی و ئابورییهکانی کارمەندانی بەنکە ئەهلییهکان:

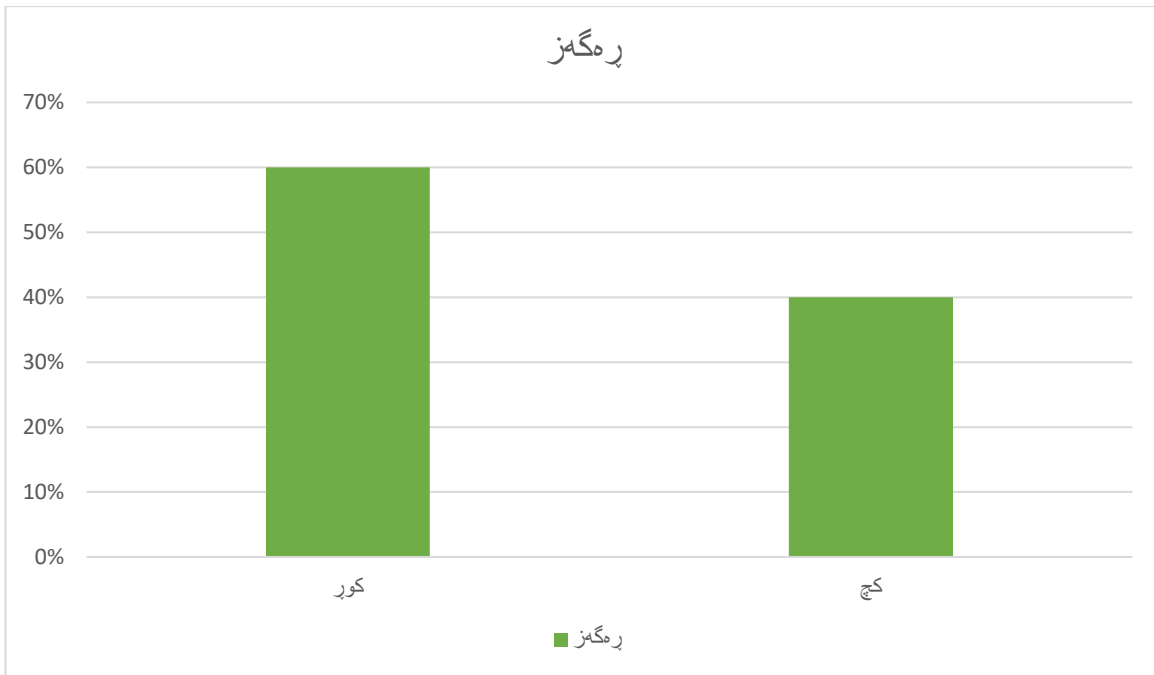
ئەو زانیارییه کەسییانەیی کە بەشدارییان لە ڕاپرسییهکەدا کردووە، بەم شیوێهه بوو:

1. **رەگەز:** نمونەیی توێژینهوهکە بەپێی رەگەز دابەشکراوه و لەم خشتەیهی خواروهدا کورتکراوهتەوه:

خشتەیی (2): دابەشبوونی دووبارەبووهوهی بە پێی رەگەز

رەگەز	ژماره	%
نیر	6	60
می	4	40
سەرجهه	10	100

خشتەیی (2) ئەوه نیشان دەدات کە نمونەیی توێژینهوهکە بەپێی رەگەز دابەشکراوه: 60% ی نیرەکان بە بهراورد لهگهڵ 40% ی مییهکان لیره‌دا ریزه‌ی ئافره‌ت به‌رزه، ئەمەش بو‌ متمانه‌یی زیاتر به ئافره‌ت له کاري به‌نکي ده‌کترینه‌وه. شیوه‌ی (1) ئەمه نیشان دەدات:

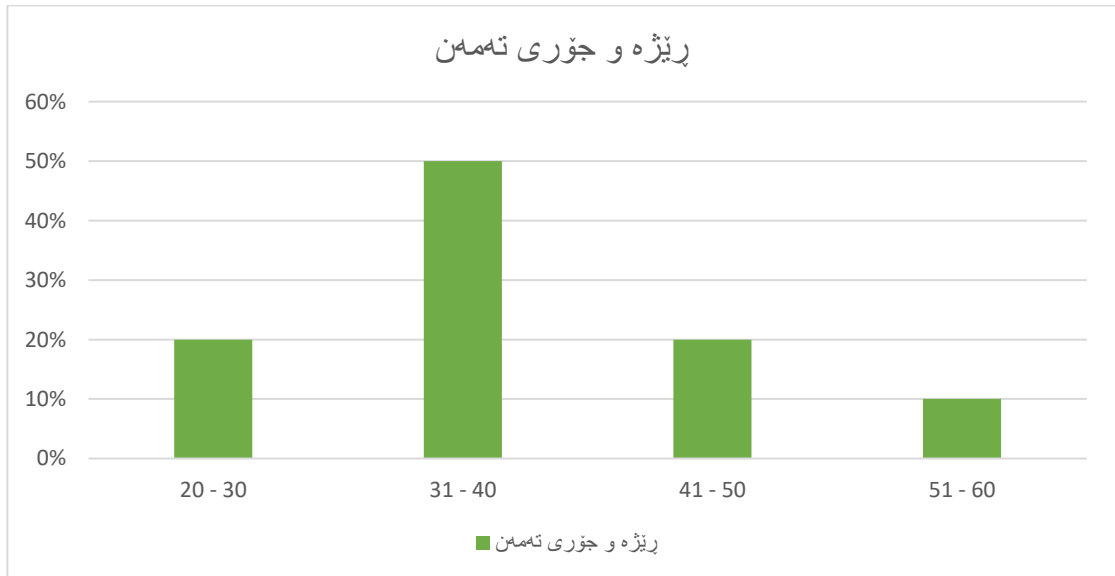
شیوه‌ی به‌یانی (1): جۆری رەگەز

2. **تەمەن:** نمونەى توپزىنەومەكە بەسەر گروپە تەمەننپە جىاوازەكاندا دابەشكرا، كە لەم خشتەپەى خوارەودا كور تەكرارنەتەو:

خشتەى (3): دابەشبوونى دووبارەبوووەوہى جۆرە تەمەننپەكان

رێژە	ژمارە	جۆر
20%	2	20 - 30
50%	5	31 - 40
20%	2	41 - 50
10%	1	51 - 60
0%	0	زیاتر لە 61
100%	10	كۆى گشتى

خشتەى (3) ئەو نیشان دەدات كە نمونەى توپزىنەومەكە بەپێى گروپە تەمەننپەكان لە نۆوان 20%ى گروپى (20-30) سالددا دابەشكراو، 50% گروپى (31-40) سأل، 20% گروپى (41-50) سأل، 10% گروپى (51-60) سأل، هاوكات ئەو نمونەپەى كە لىكۆلنەوہى لەسەر كراوہ هیچ وەلامدەرەوہپەكى بۇ (61 سأل و سەر ووتر)ى لەخۆ نەگرتوو، لىرەدا ئەو رۆون دەبیتەو، كە كارمەندانى بەنكە ئەهلىپەكانى ەتولير (70%) يان تەمەننپەكان لە نۆوان (20-40) سالى دا، ئەمەش جالاكى كارمەندان نیشان دەدات، بۇپە بېشپېنى بېشكۆتنى كۆرتى بەنكى ئەهلى لە شارى ەتولير دەكرىت. بېشپەى بەيانى (2) ئەمە نیشان دەدات:

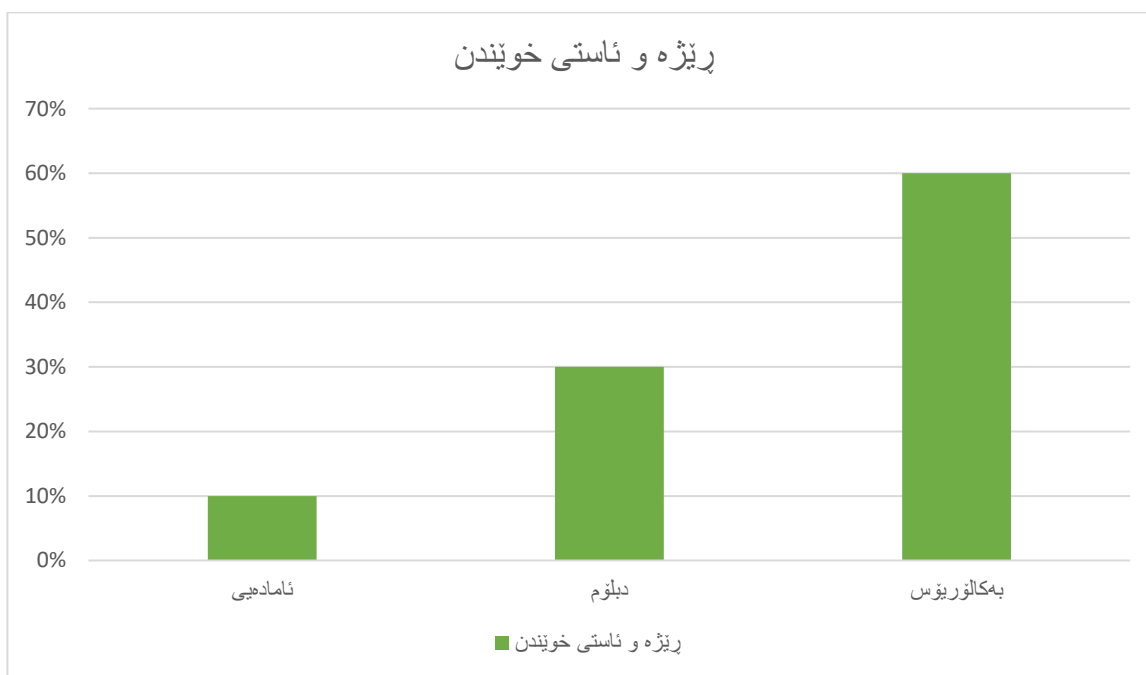
شپوہى بەيانى (2): ەنكارىپەكانى رونكردنەوہپى بۇ دابەشبوونى تەمەن

3. **ئاستى خويندن:** نمونەى تويژينەوہكە بەسەر پۆلەكاندا دابەشكرا كە ئاستى خويندنى جياوازيان ھەبوو، كە لەم خشتەيەى خوارەوہدا كورتكرانەتەوہ:

خشتەى 4: دابەشكردنى دووبارەبووہوہى جۆرەكانى ئاستى خويندن

پيژە	ژمارە	جۆر
10%	1	ئامادەيى
30%	3	دبلۆم
60%	6	بەكالۆريۆس
100%	10	كۆى گشتى

خشتەى (4) ئەوہ نيشان دەدات كە نمونەى تويژينەوہكە بەپيى جۆرەكانى ئاستى خويندن دابەشكراوہ، لەنيوياندا 10%ى ئامادەيى، 30% ئاستى دبلۆم، 60% ئاستى بەكالۆريۆس ليرەدا ئەوہ ديتە دەست، كە(90%)كارمەقدانى بەنكە ئەھليەكانى شارى ھەولير لە ھەلكرانى بروانامەيى دبلۆم و بەكالۆريۆس، ئەمەش زيرخانكى باشە بۇ بيشكەوتنى كەرتى بەنكى لە شارى ھەولير. وە شيوہى (3) روونى دەكاتەوہ:

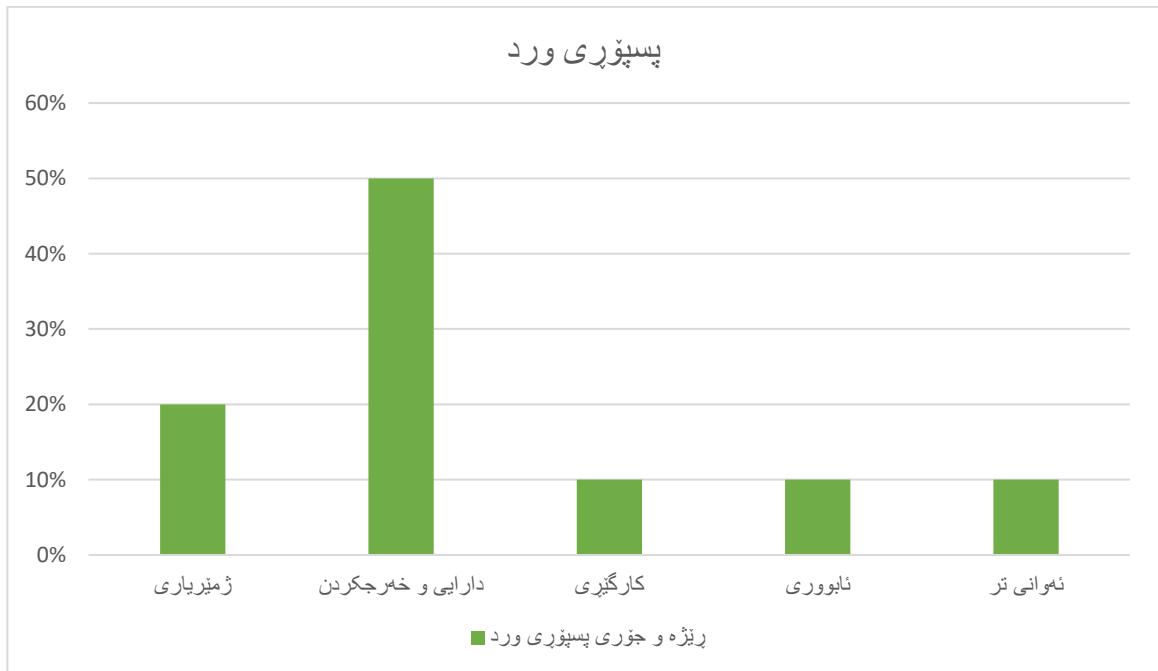
شيوہى بەيانى (3): ھيلكارىيەكانى رونكردنەوہيى بۇ ئاستەكانى خويندن

4. **پسپۆرى ورد:** نمونەى تويژينەوہكە دابەشكرا بەسەر جۆرەكاندا كە لە پسپۆرى ورد جياوازيان ھەبوو، كە لەم خشتەيەى خوارەوہدا كورتكرانەتەوہ:

خشتهی 5: دابهشکردنی دووبارهبووهوهی جورهکانی پسیپوری ورد

پیتیه	ژماره	جور
20%	2	ژمییری
50%	5	دارایی و خهرجکردن
10%	1	کارگیری
10%	1	نابووری
10%	1	ئهوانی تر
100%	10	کوی گشتی

خشتهی (5) ئهوه نیشان دهدات که نمونهی توپژینهوهکه بهیپی جورهکانی پسیپوری ورد دابهشکراوه، لهنیویاندا 20%ی ژمییری، 50% دارایی و بئنگ، 10% کاریگیری، 10% نابووری و 10% ئهوانی تره وه لیره دا ئهوه دیته دهست که هیشتا له کهرتی بئنگی نههلی بئریزهی (10%) کار به کارمئنداننابسبور له بئنگهکاندا دهکریت. له کاتیکدا ریزهکه له کهرتی بئنگی حکومی زور لهوه بئرز تره شیوهی (4) روونی دهکاتهوه:

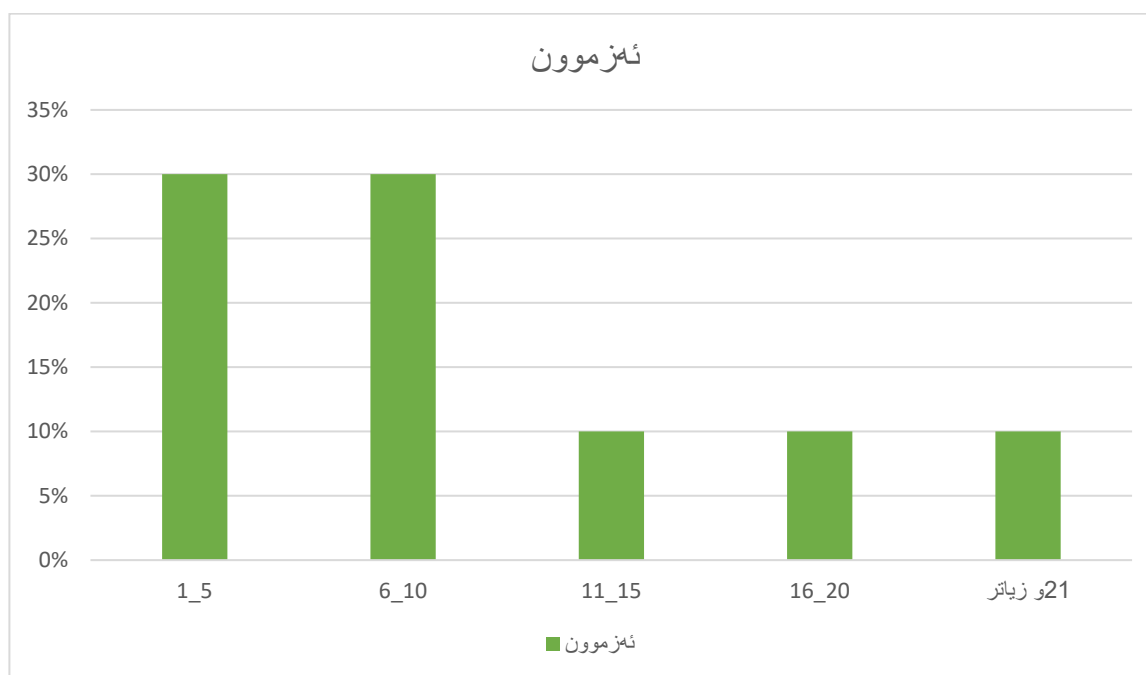
شیوهی بهیانی (4): هیلکارییهکانی روئکردنهوهی بۆ پسیپوری ورد

5. **ئهزموون:** نمونهی توپژینهوهکه دابهشکرا بهسهر جورهکاندا که له سألهکانی ئهزموون جیاوازیان ههبوو، که لهم خشتهیهی خوارمهوهدا کورتکراونتهوه:

خشته ی 6: دابه شکر دنی دووباره بووه وه ی جور هکانی سالنی نهزمون

پژده	ژماره	جور
30%	3	5 - 1
30%	3	10 - 6
20%	2	15 - 11
10%	1	20 - 16
10%	1	21 سال زیاتر
100%	10	کوی گشتی

خشته ی (6) نهوه نیشان دهدات که نمونه ی توپژینه وه که به پیی جور هکانی سالانی نهزمون دابه شکر اوه، له نیویاندا 30% ی جور ی (5 - 1) سال، 30% ی جور ی (6 - 10) سال، 20% ی جور ی (11 - 15) سال، 10% ی جور ی (16 - 20) سال 10% ی جور ی (21 سال) نتمتش نهوه دداتة دستتوه کة (70%) کارمندان ی بئکه نههلیهکانی نهزمونیان له (6-21) سال ههیه، نتمتش ریکه خووش دکات بئکه نههلیهکان زیاتر بئره ویش بجن به مترجیک حکومت هاوکاریان بیت . وه شیوه ی (5) روونی دهکاته وه:

شیوه ی بهیانی (5): هیلکارییهکانی رونکردنه وه یی بو سالانی نهزمون

باسی دووهم

پيوانه کردنی قهرز پیدانی پروژه کانی نابوری سهوز له شاری ههولیر

(1-2-2): قهرزی کورتخایهین:

ناستی قهرزه کورتخایهینکان له ریگهی (٦) برگهوه پيوانه کرا، که بهیپی ناستی ریککهوتنه که کورتکراونهتموه (تیکرا)، ریژهی سهدی ریککهوتن و لادانیکی ستانداردن له خشتهی (٧):

خشتهی 7: بری ناستهکانی قهرزی کورتخایهین

ز	برگهکان	ناستی ناوهندی	ریژهی ریککهوتن	لادانی ستاندارد
a1		2.90	96.67	0.31623
a6		2.60	86.67	0.51640
a2		2.50	83.33	0.52705
a3		2.40	80.00	0.51640
a5		2.30	76.67	0.48305
a4		2.30	76.67	0.48305
	تیکرای ناست	2.50	83.34	0.4737

خشتهی (7) نهوه نیشان دهوات که ناستی پيوانه کردنی قهرزه کورتخایهینکان گهیشته (2.50)، که زیاتره له تیکرای گریمانیهی (2) به (0.50)، به ریژهی ریککهوتن 83.34% و لادانیکی ستانداردی سنووردار (0.4737) که ناماژیه بو یه کگرتنی بوچوونهکانی نهوه نمونهیهی که لیکوئینهوهی له سهسر کراوه و نهبوونی بلاو بوونهو میان به سهسر برگهکاندا. بو پيوانه کردنی نهوه گوراوه، بو یه ریککهوتن له گهل برگهکانی قهرزی کورتخایهین هیه به سهروه ها برگهیه یه کهم گهوره ترین ریککهوتنی تیکرای (2.90) ی به ده سههیناوه. ، که زیاتره له تیکرای گریمانیهی (2) به (0.90)، به ریژهی ریککهوتن 96.67% ناماژه به قهرزی نهختینهی بو برۆزهکانی به سهمداری به سهرو برۆزه سقوز دهکتن . و لادانیکی ستانداردی سنووردار (0.31623)، دواتر برگهیه شه شه تیکرای ریککهوتنی (2.60) ی هه بوو، که زیاتر بوو له تیکرای پیشومهخته (2) به (0.60)، به ریژهی ریککهوتن 86.67% ناماژه به ئامادهی به سهکتهکان دهکات بو قهرز پیدانی برۆزهکانی کتنجان له شاری ههولیر و لادانیکی ستانداردی سنووردار (0.5164)، له کاتیکدا برگهیه پینجهم و چوارهم له پلهی کوتاییدا بوون به تیکرای ریککهوتنی (2.30)، که بوو زیاتره له مامناوهندی پیشومهخته (2) (0.30) به ریژهی ریککهوتن 76.67% لادانیکی ستانداردی سنووردار گهیشته (0.4830)، له کاتیکدا باقی بابتهکان ناستی ریککهوتنی جیاوازیان هه بوو و بهرتر بوون له تیکرای گریمانیهی (2).

2-2-2): قهرزی مامناوهند

ناستی قهرزه مامناوهندیبهکان له ریگهی (٦) برگهوه پیوانه کرا، که بهیپی ناستی ریکهوتن (تیکرا)، ریژهی سهدی ریکهوتن و لادانیکي ستاندارد له خشتهی (٨) دا کورتکراونهتهوه:

خشتهی (٨): پیوانهکردنی ناستی قهرزی مامناوهند

ز	برگهکان	ناستی ناوهندی	ریژهی ریکهوتن	لادانی ستاندارد
b1		3.00	100.00	0.00000
b6		2.60	86.67	0.51640
b5		2.60	86.67	0.69921
b3		2.60	86.67	0.51640
b4		2.40	80.00	0.51640
b2		2.30	76.67	0.67495
	تیکرای ناست	2.5833	86.11	0.67495

خشتهی (8) نهوه نیشان دهداث که ناستی پیوانهکردنی قهرزه مام ناوهندهکان گهیشته (2.5833)، که زیاتره له تیکرای گریمانهیی (2) به (0.5833)، به ریژهی ریکهوتن 86.11% و لادانیکي ستانداردی سنوورداد (0.4872) که ناماژیه بو یهکگرتنی بوچوونهکانی نهوه نمونهیی که لیکولینهوهی لهسه کراوه و نهوونی بلاو بوونهویان بهسه برگهکاندا. بو پیوانهکردنی نهوه گوراوه، بویه ریکهوتن لهگهل برگهکانی قهرزی مامناوهند ههیه. ههروه ها برگهی یهکم گهورهترین ریکهوتنی تیکرای (3.00) ی بهدهستهپناوه. ، که زیاتره له تیکرای گریمانهیی (2) به (1)، به ریژهی ریکهوتن 100% قهرزی نهختینهیی دهرفهتیک دهرةخسینی بو برۆزه بهرهمدارییهکان له ههولیر تا برۆزه نابووری سهوز نهتجام بدن لادانیکي ستانداردی سنوورداد (0.0000)، دواتر برگهی شهشم برگهی پینجهم و سییم تیکرای ریکهوتنی (2.60) بووه، که زیاتر بووه له تیکرای پیشوهخته (2) به ریژهی (0.60)، به ریژهی ریکهوتن 86.67% بهنکه نههلیهکانی ههولیر بابهندن به رینماییهکانی بهنکی ناوهندی بو قهرز بیدان به برۆزه سهوزهکان و لادانیکي ستانداردی سنوورداد، لهکاتیکدا برگهی دووم له پلهی کوتاییدا بووه به تیکرای ریکهوتنی (2.30)، که زیاتر بووه له تیکرای پیشوهخته (2) (0.30) به ریژهی ریکهوتن 76.67% و لادانیکي ستانداردی سنوورداد (0.67495)، له کاتیکدا باقی برگهکان ناستی جیاوازیان ههبوو ریکهوتن و بهرزتر بوون له تیکرای گریمانهکراو (2).

3-2-2): قهرزی دریزخایهن:

ناستی قهرزه مامناوهندیبهکان له ریگهی (٦) برگهوه پیوانه کرا، که بهیپی ناستی ریکهوتن (تیکرا)، ریژهی سهدی ریکهوتن و لادانیکي ستاندارد له خشتهی (٩) دا کورتکراونهتهوه:

خشته ی (۹): پیوانه کردنی ناستی قهرزی مامناوهند

ز	برگه کان	ناستی ناوهندی	ریشه ی ریکهوتن	لادانی ستاندارد
c1		2.70	90.00	0.48305
c5		2.60	86.67	0.51640
c3		2.60	86.67	0.51640
c4		2.40	80.00	0.51640
c6		2.30	76.67	0.67495
c2		2.30	76.67	0.67495
	تیکرای ناست	2.4833	82.78	0.5637

خشته ی (9) نهوه نیشان دهدات که ناستی پیوانه کردنی قهرزه دریز خایه نهکان گهیشته (2.4833)، که زیاتره له تیکرای گرمانه یی (2) به (0.4833)، به ریشه ی ریکهوتن 82.78% و لادانیکی ستانداردی سنووردار به (0.5637)، که ناماژیه بو لیکنز یکبوونهوهی... بوچوونهکانی نهوه نمونه یی که لیکولینهوهی لهسر کراوه و نهبوونی پهرشوبلاوییان سهبارت بهو بابهته که نهه گوراه دهپنویت، و هه ربویه ریکهوتن لهگهل برگهکانی قهرزی دریز خایه نه ههیه ههروه ها برگه ی بهکم گهورهترین ریکهوتنی تیکرای (2.70) ی بهدهسته پناوه، که زیاتره له تیکرای پنهومخته (2) به (0.70) به ریشه ی ریکهوتن 90%، قهرزی نهختینه یی دهرفهتیک دهه خسینیت بو نهوه ی بروزهکانی سترجاوه ناوییهکانی هتولیر نهویش له ماوه ی دریز خایهندا. و لادان له تیکرای پنهومخته (2) به (0.60) به ریشه ی ریکهوتن گهیشته 86.67% و لادانیکی ستانداردی سنووردار به (0.51640)، له کاتیکدا برگه ی شهشهم و دووم له پله ی کوتاییدا بوون به تیکرای ریکهوتنی (2.30)، که زیاتره له تیکرای گرمانه یی (2) به (0.30)، به ریشه ی ریکهوتن 76.67% بهنکهکان هانی بهکارهینانی سترجاوه ی وزه ی ستوز له هتولیر دهدهن قهرزی ستوز بو بروزهکان قازانج بو بهنکه نههلییهکان مسوکتر دهکات و بهنکه نههلییهکان کار لهستر قهرانی نیته جیبوون دهدهن. لادانیکی ستانداردی سنووردار به (0.67495 2) له کاتیکدا باقی بابهتهکان ناستی ریکهوتنی جیاوازیان ههبوو و بهرتر بوون له تیکرای گرمانه کراو (2).

دوره نجام

1- له 60% ى نيره كان به بهر اورد له گهل 40% ى ميه كان ليره دا ريزه ى نافرته بقرزه، نهمش بو ممانتي زيتره نافرته له كاري بطني دكترتوه.

2- ليره دا نفوه رؤون دبيتوه، كة كارمندانى بئكة نهلبيكانى هتولير (70%) يان تهمتيان له نيوان (20-40) سالي داية، نهمش جالاكى كارمندان نيشان ددات، بويه بيشبيني بيشكوتنى كترتي بطني نهلبيكانى له شاري هتولير دكريت.

3- ليره دا نفوه ديتة دسست، كة (90%) كارمندانى بئكة نهلبيكانى شاري هتولير له هتكراني بروانامه دبلم و بئكالوريوس، نهمش زيرخانيكى باشه بو بيشكوتنى كترتي بطني له شاري هتولير.

4- ليره دا نفوه ديتة دسست كة هيشتا له كترتي بطني نهلبيكانى بقرزه ى (10%) كاربه كارمندانى نابسبور له بئككندا دكريت. له كاتيكدا ريزه كة له كترتي بطني حكومي زور لهوه بقرز ترة.

5- ليره دا نفوه ديتة دسست كة هيشتا له كترتي بطني نهلبيكانى بقرزه ى (10%) كاربه كارمندانى نابسبور له بئككندا دكريت.

6- نفوه دداتة دسستوه كة (70%) كارمندانى بئكة نهلبيكانى نزمونبيان له (6-21) سال هقيه، نهمش ريكة خوئ دكات بئكة نهلبيكان زيتر بقره بيش بجن به مقرجيك حكومت هاو كاريان بيت.

7- به ريزه ى ريككوتن 96.67% نامازة به ققرزي نختيني كورتخايه ن بو بروزه كاني بقره مداري بقره بروزه ى ستوز دكتن.

8- به ريزه ى ريككوتن 100% ققرزي نختيني مام ناوه ند دقره تيك دقره خسي ني بو بروزه بقره مداري بئكان له هتولير تا بروزه ى نابوري ستوز ننجام بدن.

9- گهوره ترين ريككوتنى تيكراي (2.70) ى به دسست هيناوه، كه زيتره له تيكراي پيشوه خته (2) به (0.70) به ريزه ى ريككوتن 90%، ققرزي نختيني دقره تيك دقره خسينيت بو نفوه ى بروزه كاني سقرجاوه ناوبيكانى هتولير نفويش له ماوه ى دريز خايندا.

پیشنیارهکان

۱- پشت بهستن به وزه خور وهک سهرچاوهیهکی زیاده بو دابینکردنی وزه لهسهر ناستی نیشتمانی. وه بهرهمپنهانی پلان بو هاندانی بهکارهینانی وزه خور، وهک سیستمی پیدانی نرخیکی زیاتر به بهرهمپنهانی وزه خور.

۲- حکومتهی ههریم پیویسته ئاسانکاری بکات تا بهنکه ئههلییهکان بتوانن قهرزی سهوز بیشکتهش بکن .

۳- پشتگیری و بنیاتنانی توانا دامهزراوهیهکان بو دامهزرااندنی ویتگیهی وزه خور که له لایهن بهرهمپنهانی وزه بهریوهدهبرین سهر بهخوکان له کهرتی گشتی و تاییهت له ههریمی کوردستان

4- پیویستی دهرکردنی یاسای ورینمایی به گهشهپیدانی بهردوام و پروژهکانی وزه پاکهی سهوز له ههریمی کوردستان.

5- بهشداری بانکی ناومندی عیراق له دابینکردنی دارایی پروژهکانی سهوز وزه پاک له ریگیهی دهرکردنی

بوندی سهوز بو پشتگیریکردنی پروژه سهوزهکان.

6- هاندانی دروستکردنی بهشیک له کهنجان که ئارهزووی برؤزه سهوزهکان دهکن به پیویست دادهنریت بو دلنیاوون له خواستی پیویست.

7- ئاسانکاری بو ریکارهکانی هاتنه ناومهی کۆمپانیا و وهبرهینههه بیانیهکان بو ههریمی کوردستان بهتاییهت ئهکۆمپانیاپانهی که ئهزمونیان ههیه له پروژه پاکهکان له ولاتهکانیاندا.

8- بو بهردۆوامی به تووینقهوهی زانستی بیشنیاری ئهوه دهکتهین تووینقهوهیک لهسهر ناستی ههریمی کوردستان به ناوینشانی (شیکردنهوهی رهوتی بهنکه ئههلییهکان بو قهرز بیدان به برؤزه سهوزهکان له ههریمی کوردستان)

سەرچاوهكان

- 1- الامم المتحدة، برنامج الأمم المتحدة للبيئة، قضايا السياسات العامة للاقتصاد الأخضر، الدورة السادسة والعشرون، نيروبي، تنزانيا، ٢٠١١.
- 2- اسكندر، زهراء، دور التمويل الأخضر في تحقيق الاستدامة المالية، مجلة جامعة كركوك للعلوم الادارية و الاقتصادية، المجلد(11)، العدد(1)، 2021
- 3- حدادو، رقية، التمويل الأخضر كاحد ادوات الاقتصاد الأخضر لتحقيق التنمية المستدامة في الجزائر، مجلة المقريري للدراسات الاقتصادية و المالية، المجلد(5)، العدد(4)، 2021
- 4- دشة محمد علي دريد حنان الفنادق الخضراء تجربة أساسية لسياحة بيئية مستدامة في ظل الاستراتيجية الجديدة للسياحة الجزائرية مطلع ٢٠٢٥ ، مجلة البديل الاقتصادي، المجلد الخامس، العدد الأول، ٢٠١٨
- 5- صالح، ايمن، التمويل الأخضر، صندوق النقد العربي، العدد(36)، 2022
- 6- عبدالامير، التمويل الأخضر و دورة في تحسين اداء المصارف العراقية، مجلة العراقية للعلوم الادارية، المجلد(15)، العدد(60)، 2020
- 7- عبدالرؤوف، مشري، اليات تمويل الاقتصاد الأخضر للتوجة نحو التنمية المستدامة، رسالة الماجستير، جامعة العربي بن مهدي، الجزائر، 2019
- 8- علي طهراوي دومة، عبد القادر ، بسبع، المسؤولية البيئية في القطاع السياحي: الفنادق الخضراء والسياحة المستدامة، مجلة ابحاث اقتصادية وادارية، المجلد ١٣ ، العدد ١ ، ٢٠١٩.
- 9- الفقي، محمد عبد القادر ، الاقتصاد الأخضر، المنظمة الاقليمية لحماية البيئة البحرية 8689، سلسلة البيئة البحرية ٢٠١٤ ، ٤.
- 10- معروزي، موسى بن عثمان، جهاد، الاقتصاد الأخضر والتنمية المستدامة: تعارض أم تكامل، مجلة الحدث للدراسات المالية والاقتصادية، العدد ١ ، ٢٠١٨.
- 11- منظمة الاغذية والزراعة الامم المتحدة، 2010
- 12- الموسوي، صفاء عبد الجبار كاظم ايمان عبد الرحيم، الاقتصاد الأخضر مسار الى تقويم النمو الاقتصادي في الدول المختارة، مجلة الادارة والاقتصاد، المجلد الثالث، العدد التاسع، ٢٠١٤.

